

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de leden van de vaste commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

DATUM 15 oktober 2019
KENMERK 2019/MK/jvo/054
ONDERWERP Begrotingsbehandeling OCW

Geachte leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

In week 45 vindt de plenaire behandeling van de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap plaats. Met het oog hierop vraagt de industriecoalitie uw aandacht voor het tekort aan technisch personeel en de noodzaak tot een leven lang ontwikkelen.

Een korte introductie: De industriecoalitie van FME, Techniek Nederland, Bouwend Nederland en de Koninklijke Metaalunie vertegenwoordigt ruim 27.000 bedrijven met 600.000 werknemers en een omzet van ruim 140 miljard euro. De Industriecoalitie van techniekbranches ziet grote kansen om ons land beter en duurzamer te maken. De komende jaren zijn daarvoor vele technische vakmensen op alle niveaus nodig.

Het tekort aan arbeidskrachten remt ons groei- en innoveervermogen. Alleen met goed opgeleid personeel met de juiste vaardigheden is het mogelijk om met de juiste oplossingen te komen voor maatschappelijke uitdagingen zoals de energietransitie en dynamiek in de woningbouw. Samen met de overheid moeten we daarom nu investeren in de skills transitie en het onderwijssysteem zó inrichten, dat deze niet meer alleen is gericht op het opleiden van één generatie, maar op een 'leven lang ontwikkelen'.

Leven Lang Ontwikkelen

Leven lang ontwikkelen is essentieel in de snel veranderende wereld. Medewerkers moeten zich continu op- en bijscholen. Maar duurzame ontwikkeling staat of valt bij de mate van flexibiliteit van het onderwijs. Het onderwijsaanbod voor werkenden is momenteel te beperkt, en scholen hebben weinig ruimte om arbeidsmarktrelevante modules te ontwikkelen. Een rigoureuzere aanpak is nodig.

Wij vragen de minister ruimte om onderwijsinstellingen in staat te stellen om op maat onderwijs voor werkenden aan te kunnen bieden. Modules moeten tijd- en plaats onafhankelijk gevolgd kunnen worden zodat medewerkers zaken die relevant zijn voor het werk dat zij (gaan) doen op ieder moment kunnen bijleren. Ook moet er een stelsel van leerrechten komen zodat iedereen de kans krijgt om te leren. Wij pleiten voor een taskforce leven lang ontwikkelen vanuit de ministeries van EZK, OCW en SZW om dit te coördineren. De acties en budgetten zijn nu te veel versnipperd.

Om de bredere aanpak voor een leven lang ontwikkelen vorm te geven, moet het ambitieniveau van de overheid omhoog. Wij vragen een investeringsagenda om de nodige acties te versnellen en op te

schalen. De middelen die de overheid hiervoor beschikbaar stelt via o.a. het STAP-budget zijn onvoldoende.

Leven lang ontwikkelen is een maatschappelijke taak. De overheid dient de randvoorwaarden voor een leven lang ontwikkelen te creëren door het onderwijsstelsel open te breken voor continue scholing dat mede met sociale partners wordt vormgegeven.

De industriecoalitie onderstreept het belang van leven lang ontwikkelen als maatschappelijke taak die niet langer alleen aan werkgevers en werknemers overgelaten kan worden. Een interdepartementale taskforce en een investeringsagenda 2030 zijn nodig om een doorbraak te versnellen.

Technische Docenten

We zijn blij met de aandacht en investeringen voor docenten in het onderwijs, bijvoorbeeld de €4 miljoen extra voor zij-instromers voor bèta- en techniekopleidingen in het mbo. Maar een structurele aanpak voor een duurzame oplossing van de inzet van docenten ontbreekt. De aanwas van techniekdocenten slinkt, en voor technische docenten is het ingewikkeld om bij te blijven met de snelle technologische ontwikkelingen. Volgens de Industriecoalitie moet er meer aandacht zijn voor hybride docenten in technisch docentschap om dit tekort het hoofd te bieden.

De Industriecoalitie wil een bijdrage leveren om het tekort aan techniekdocenten op te lossen door meer techniekdocenten vanuit het bedrijfsleven in te zetten. Door meer mensen vanuit het bedrijfsleven als hybride en parttime docent in te zetten, krijgt het onderwijs de beschikking over een grotere pool van docenten, die bovendien praktijkervaring hebben. Veel van onze bedrijven nemen nu al de regie om samen met de O&O fondsen personeel op te leiden tot praktijkbegeleider en hybride docent, en stellen middelen en tijd van medewerkers beschikbaar. Bedrijven doen dit met veel plezier, maar het is voor veel bedrijven een kostbare exercitie. Ter illustratie, het verschil in loon tussen de gemiddelde medewerker in onze sector met hbo opleiding en het loon van de gemiddelde docent, scheelt zo'n €13.200 per jaar. Een prikkel om deze uitwisseling te bevorderen zou hierbij helpen, bijvoorbeeld via een WBTO (Wet Bevordering Technisch Onderwijs) waarbij er korting kan worden gegeven op een deel van deze loonkosten. Daarnaast is een nationaal matching platform om de vraag van scholen en het aanbod van docenten te koppelen onmisbaar om de inzet van hybride docenten te laten slagen. Tenslotte vragen wij de minister van OCW om het bevoegdheidsstelsel te versimpelen zodat de inzet van hybride docenten en zij-instromers in het gehele beroepsonderwijs mogelijk is.

Wij vragen een tegemoetkoming dan wel fiscale aftrek aan bedrijven voor het ter beschikking stellen van (hybride) docenten voor de techniek (WBTO), de inrichting van een matching-platform en de versoepeling van bevoegdheden.

De Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL)

Onlangs is het rapport de maatschappelijke waarde van de BBL verschenen¹. Dat hebben wij nog laten toespitsen op de BBL in de Metaal en Technologische industrie². Uit beide rapporten blijkt het

¹ <http://www.seo.nl/pagina/article/de-maatschappelijke-kosten-en-baten-van-de-beroepsbegeleidende-leerweg/>

² <https://www.fme.nl/nl/nieuws/bbl-opleidingen-metaal-en-technologische-industrie-dragen-fors-nederlandse-welvaart>

enorme belang van de BBL in Nederland. De toegevoegde waarde voor de student, de overheid en bedrijven is hoog. De welvaart ligt in Nederland jaarlijks 371 miljoen euro hoger mét de BBL-opleiding in de metaal en technologische industrie dan zonder BBL-opleiding. De overheid is de grootste spekkoper van onze BBL-regeling met een opbrengst van 273 miljoen euro per jaar, gevolgd door BBL-studenten met 58 miljoen euro en onze bedrijven met 40 miljoen euro.

Daarnaast verdienen BBL-ers in onze sector structureel goed en krijgen snel een vaste baan. Niet alleen voor de duur van de opleiding, maar langjarig. BBL-studenten zijn in de technische richtingen beter af, omdat het sterke vakmensen worden. De BBL-route kan nog aantrekkelijker worden gemaakt voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zij-instromers voor wie het werk ingrijpend is veranderd, maar al wel met financiële verplichtingen te maken hebben, bijvoorbeeld omdat zij al ouder zijn, kinderen of een hypotheek hebben. Om dit mogelijk te maken, is een verhoging van de subsidie praktijkleren nodig. Het opleiden van een BBL-student vergt immers veel van een bedrijf. In termen van kosten leveren genoemde onderzoeken een kwantitatief beeld op, maar inhoudelijk en de context van het opleiden vragen ook verdiepte aandacht. Wij vragen een verhoging van het plafond van de subsidie praktijkleren om deze groeiende groep BBL-ers te accommoderen in onze bedrijven en hen een goede opleiding te bieden.

Wij vragen een erkenning van de rol van bedrijven bij het opleiden in Nederland in de BBL-route en een structurele verhoging van de subsidie praktijkleren.

Overheidsondersteuning Platform Talent voor Technologie

De overheid was tot nu een van de aanjagers van samenwerking door partijen en het zich verenigen in het Platform Talent voor Technologie (PTvT). Deze samenwerking dreigt nu vast te lopen door het niet nakomen van gemaakte afspraken door OCW. Technische sectoren en fondsen (sociale partners) hebben de intentie om de komend 5 jaar, €5.6 per jaar in PTvT te investeren. De middelen worden ingezet voor investeringen in (regionale netwerken in) het primair- en voortgezet onderwijs, voor doelgroepen die nu achterblijven in hun keuze voor techniek (meisjes en leerlingen met een migratieachtergrond), leerkrachten en beeldvorming door o.a. rolmodellen, een voorlichtingsaanpak nieuw vmbo en belang van keuze voor techniek bij ouders. Wij vragen de overheid hierin een gelijkwaardige partner te zijn voor de overige €5,6 miljoen per jaar. Hiermee steunt het ook de ambities in het Techniekpact.

Dekking voor de overheidsbijdrage moet komen uit de OCW-begroting, mogelijk kan het niet benutte budget voor Sterk Techniek Onderwijs (vmbo-techniek) aangewend worden. De aanvragen vanuit de regio's bedragen ongeveer €45 miljoen minder dan de begrootte €420 miljard. Met de aanwending wordt de impact van Sterk Techniek Onderwijs bevorderd en wordt voorkomen dat middelen nodeloos worden versnipperd. Investeren in een gezamenlijke uitvoeringsagenda, in samenwerking met onderwijsinstellingen, om tot een langjarige strategie te komen, versterkt de ontstane regionale samenwerkingsrelaties. Op deze wijze kunnen bestaande ervaring, expertise en structuren, waar PTvT samen met het onderwijsveld de afgelopen jaren al aan gewerkt heeft, optimaal benut worden.

De industriecoalitie pleit ervoor dat de overheid om de €5,6 miljoen te matchen vanuit de technische sectoren en sociale partners om de voortgang van Platform Talent voor Technologie te borgen.

Goed technisch onderwijs is van cruciaal belang voor de Nederlandse economie, werkgelegenheid en het werken aan maatschappelijke uitdagingen. Graag verzoeken wij u de voorliggende punten te betrekken bij de begrotingsbehandeling OCW. Mocht u naar aanleiding hiervan vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met:

FME (Marline Kester via marline.kester@fme.nl of 06 27346611),
Metaalunie (Anne Marie Heij via heij@metaalunie.nl of 06-51803913),
Techniek Nederland (Judith van Heeswijk via j.vanheeswijk@TechniekNederland.nl of 06-55896865)
Bouwend Nederland (Marieke van der Post via M.vanderPost@bouwendnederland.nl of 06-13853153).

Hoogachtend,

Fried Kaanen
Koninklijke Metaalunie

Ineke Dezentjé Hamming
FME

Doekle Terpstra
Techniek Nederland

Maxime Verhagen
Bouwend Nederland